

Klimczyk Agata. Prawne podstawy wykonywania zawodu psychologa = The Legal basis of profession of psychologist. Journal of Education, Health and Sport. 2015;5(8):280-284. ISSN 2391-8306. DOI [10.5281/zenodo.28671](https://doi.org/10.5281/zenodo.28671)
<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.28671>
<http://ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/2015%3B5%288%29%3A280-284>
<https://pbn.nauka.gov.pl/works/610938>
POL-index <https://pbn.nauka.gov.pl/polindex/browse/article/article-e195f758-2eab-4c9f-aa41-41fea649d620>
Formerly Journal of Health Sciences. ISSN 1429-9623 / 2300-665X. Archives 2011–2014
<http://journal.rsw.edu.pl/index.php/JHS/issue/archive>

Deklaracja.

Specyfika i zawartość merytoryczna czasopisma nie ulega zmianie.
Zgodnie z informacją MNIŚW z dnia 2 czerwca 2014 r., że w roku 2014 nie będzie przeprowadzana ocena czasopism naukowych; czasopismo o zmienionym tytule otrzymuje tyle samo punktów co na wykazie czasopism naukowych z dnia 31 grudnia 2014 r.

The journal has had 5 points in Ministry of Science and Higher Education of Poland parametric evaluation. Part B item 1089. (31.12.2014).

© The Author (s) 2015;

This article is published with open access at License Open Journal Systems of Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, Poland and Radom University in Radom, Poland Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Noncommercial License which permits any noncommercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author(s) and source are credited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

The authors declare that there is no conflict of interests regarding the publication of this paper.

Received: 20.06.2015. Revised 20.07.2015. Accepted: 18.08.2015.

Prawne podstawy wykonywania zawodu psychologa

The Legal basis of profession of psychologist

Agata Klimczyk

Nicolaus Copernicus University in Toruń

Streszczenie

Celem pracy jest przedstawienie prawnych uregulowań związanych z zawodem psychologa. W pracy posłużono się materiałami źródłowymi z zakresu omawianej tematyki i odniesieniem do Ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów. Autor skupia się na wymaganiach stawianych psychologom. Możliwość poniesienia odpowiedzialności dyscyplinarnej dodatkowo wpływa na rzetelne wykonywanie zawodu. Równowaga psychiczna stanowi podstawę ładu społecznego, stąd wzrasta ranga tego zawodu.

Słowa kluczowe: prawo, zawód, psychologia, psycholog.

Abstract

The aim of this work is to show legal basis related to profession of psychologist. In the work was used special literature and legal regulations. The author focuses on requirements for psychologists. The author notes that psychologists are disciplinary responsible for their work, what can have influence on quality of their job, and equilibrium is a base of social peace. Therefore significance of this profession grows.

Key worlds: profession law, psychology, psychologist.

Relacja łącząca prawo i psychologię stanowi przedmiot badań naukowych od dziesięcioleci.¹ Należy jednak zwrócić uwagę, że badania te dotyczyły tzw. psychologii sądowej.² W referacie niniejszym zwrócono uwagę na problem wpływu regulacji prawnych na wykonywanie zawodu psychologa. Problematyka ta została uregulowana w ustawie z dnia 8 czerwca 2001 roku o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów. Oczywistym wydaje się, że tak ważny ze społecznego punktu widzenia zawód powinien być profesją, której sposób wykonywania winien zostać uregulowany w akcie prawnym rangi ustawowej.

Prawo wykonywania zawodu psychologa przysługuje osobom wpisanym na listę prowadzoną przez Regionalną Izbę Psychologów.³ Niestety organy takich izb zgodnie z informacjami zawartymi w piśmie RPO z 25 czerwca 2008 roku nie zostały powołane we wszystkich województwach.⁴ W związku z powyższym należy stwierdzić, że dostęp nowych adeptów do zawodu psychologa jest ograniczony.

Wymagania stawiane psychologowi zostały określone w art. 8 przywołanej na wstępie ustawy. Otóż psycholog powinien być magistrem psychologii, posiadać pełną zdolność do czynności prawnych, władać językiem polskim oraz odbyć podyplomowy staż.⁵ Najbardziej interesującym z punktu widzenia poznania tajników wpisu na listę wydaje się próba zdefiniowania stażu podyplomowego. Staż ten powinien być przeprowadzony pod nadzorem psychologa, który ponosi odpowiedzialność za stażystę.⁶ W trakcie wykonywania stażu stażysta posiada ograniczone prawo do wykonywania zawodu psychologa.⁷ Należy ponadto zwrócić uwagę, że prawo do wykonywania zawodu psychologa wiąże się z ciągłością. Mianowicie po 5 latach przerwy w wykonywaniu tej profesji lub 5 lat po uzyskaniu

¹ A. Memon, A. Vrij i inni, *Prawo i psychologia*, Gdańskie wydawnictwo psychologiczne 2003, str. 9

² J. Stanik, *Chowanna Tom 2 (37) Psychologia a prawo- płaszczyzny teoretyczne i aplikacyjne (związki i różnice)*, *Psychologia i prawo, Węzłowe problemy teoretyczne i aplikacyjne*, Katowice 2011 r., str. 15

³ Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r., art. 7

⁴ PISMO RZECZNIKA NR RPO-573306-VI/07/KP z 25 czerwca 2008 roku

⁵ Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r., art. 8

⁶ Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r art. 8 ust.1 pkt 4

⁷ Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r art. 8 ust. 6

uprawnień do wykonywania zawodu bez korzystania z nich, psycholog powinien przejść odpowiednie przeszkolenie.⁸ Ponadto warto nadmienić, że skreślenie z listy psychologów następuje gdy psycholog umrze, zostanie ubezwłasnowolniony lub na jego wniosek, a także na mocy prawomocnego orzeczenia sądu lub po orzeczeniu przez specjalistyczną komisję lekarską o niezdolności psychologa do wykonywania zawodu.⁹ W większości przypadków podjęcie wykonywania usług psychologa następuje za zgodą klientów psychologa.¹⁰ Psycholog może zrobić specjalizację¹¹, co oznacza że może on zdobywać dalsze kwalifikacje w węższych dziedzinach psychologii, która jest wciąż rozwijającą się dziedziną nauki. Wielu psychologów decyduje się na dalsze kształcenie poprzez uczestnictwo w specjalistycznych kursach.¹² Wśród licznych specjalizacji psychologicznych wymienia się psychologię kliniczną, psychologię dzieci i młodzieży, czy psychologię penitencjarną.¹³ Ponadto specjalizacja w zakresie psychologii jest traktowana analogicznie jak specjalizacja lekarska.¹⁴ Za działanie niezgodną z etyką, naruszenie obowiązków zawodowych oraz nieuiszczanie składek, psycholog może odpowiadać dyscyplinarnie.¹⁵ Możliwość podlegania przez psychologów odpowiedzialności dyscyplinarnej, zapewnia egzekwowanie należytego wykonywania swoich obowiązków przez psychologów oraz pozwala na pociąganie do odpowiedzialności tych którzy działają na szkodę pacjentów. Wykonywanie zawodu psychologa bez wpisu na listę prowadzoną przez Regionalną Izbę Psychologów, podlega karze ograniczenia wolności lub grzywny.¹⁶ Można zatem zauważyć, że ustawodawca chroni zdrowie psychiczne pacjentów przed działalnością nefachowych i nierzetelnych „terapeutów”. Jest to bardzo istotnie, ponieważ większość zawodów o charakterze doradczym, nie jest zabezpieczana przepisami karnymi przed osobami, które uzurpują sobie prawo do ich wykonywania. Należy stwierdzić, że zawód psychologa jest przez ustawodawcę zabezpieczany, także przez wymóg wykształcenia wyższego w zakresie psychologii, co pozwala na zapewnienie wysokiego poziomu i zgodności z najnowszymi osiągnięciami naukowymi w dziedzinie psychologii

Podsumowanie

⁸ Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r art. 8 ust. 7.

⁹ Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r., art. 10.3 w zw. Z art. 11

¹⁰ Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r., art. 12

¹¹ Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r art. 15

¹² <http://www.psychoanaliza.net/pokaz.php/czytelnia/10/>

¹³ <http://www.kariera.pl/czytaj/809/psycholog-zawod-z-przyszloscia/http://www.kariera.pl/czytaj/809/psycholog-zawod-z-przyszloscia/>

¹⁴ wyrok WSA w Lublinie z dnia 10 kwietnia 2014 r. sygn. III SA/Lu 897/13

¹⁵ Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r., art. 20

¹⁶ Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r., art. 61

Całokształt powyższych rozważań pozwala na wyciągnięcie wniosku, że kwestie związane z psychologią są istotnym problemem dla ustawodawcy, ponieważ równowaga psychiczna stanowi podstawę ładu społecznego. Istotnym wydaje się również dokonanie spostrzeżenia, że ograniczony dostęp do zawodu psychologa umożliwia zachowanie naukowości i naukowej sprawdzalności metod stosowanych przez psychologów. Problematyka związana z dyscyplinarnym sądownictwem, zapewnia zachowanie standardów wśród psychologów wykonujących swój zawód. Niebagatelne znaczenia odgrywa również konieczność odbywania stażu przez psychologów, gdyż psycholog zdobywa przed wpisem na listę wiedzę praktyczną oraz uczy się podejścia do pacjenta. Zasada zachowania ciągłości zawodu ogranicza dostęp do zawodu osób, które utraciły kontakt ze swoją wyuczoną profesją. Nie są one jednak wykluczone całkowicie ze względu na możliwość odbycia kursów doszkalających. Na podstawie np. aktów prawnych trudno nie zauważyć, że ustawodawca dąży do profesjonalizacji oraz dogłębnego doszkalania się przez psychologów, którzy mogą dokształcać się poprzez zdobywanie dalszych specjalizacji. Mając powyższe na uwadze można stwierdzić, że ustawodawca zapewnia profesjonalizację zawodu psychologa oraz dba o standardy wykonywania tego zawodu. Znaczenie zawodu psychologa z punktu widzenia systemu prawnego jest bardzo istotne, gdyż odwołanie do psychologa znajduje się, aż w 111 źródłach prawa.¹⁷ Wykonywanie tego zawodu powinno być uregulowane w sposób rzetelny i zapewniający prawidłowe świadczenie usług psychologicznych. Niekompetencja psychologa może być bardzo szkodliwa dla psychiki człowieka.¹⁸

Literatura

1. Memon A., Vrij A. i inni, Prawo i psychologia, Gdańskie wydawnictwo psychologiczne 2003, str. 9.
2. Stanik J., Chowanna Tom 2 (37) Psychologia a prawo- płaszczyzny teoretyczne i aplikacyjne (związki i różnice), Psychologia i prawo, Węzłowe problemy teoretyczne i aplikacyjne, Katowice 2011 r., str. 15.
3. Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r., art. 7.
4. PISMO RZECZNIKA NR RPO-573306-VI/07/KP z 25 czerwca 2008 roku.

¹⁷ <http://www.zlypsycholog.pl/prawo/>

¹⁸ http://www.perspektywy.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=364&Itemid=192

5. Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r., art. 8.
6. Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r art. 8 ust.1 pkt 4.
7. Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r art. 8 ust. 6.
8. Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r art. 8 ust. 7.
9. Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r., art. 10.3 w zw. Z art. 11.
10. Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r., art. 12.
11. Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r art. 15.
12. <http://www.psychoanaliza.net/pokaz.php/czytelnia/10/>
13. <http://www.kariera.pl/czytaj/809/psycholog-zawod-z-przyszloscia/http://www.kariera.pl/czytaj/809/psycholog-zawod-z-przyszloscia/>
14. wyrok WSA w Lublinie z dnia 10 kwietnia 2014 r. sygn. III SA/Lu 897/13
15. Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r., art. 20.
16. Ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, 8.06.2008 r., art. 61.
17. <http://www.zlypsycholog.pl/prawo/>
18. http://www.perspektywy.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=364&Itemid=192